

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مرکز بین‌رشته‌ای مطالعات اسلامی

حوزه علمیه جامعه الزینب (س)

موضوع:

تمدن سازی انبیا

و نقش نهضت عاشورا

استاد راهنما:

کلثوم نوروزی

نگارش:

خدیجه موسوی

پاییز ۱۳۹۴

تقدیم به

ساحت مقدس مولای متقیان امیرالمومنین (ع)....

کمال تقدیر و تشکر

از استاد راهنمایم سرکار خانم گلشوم نوروزی که من را در این امر مهم یاری نمودند کمال تشکر و قدردانی را دارم و آرزوی سربلندی را از خداوند منان برایشان تقاضا می‌نموم.

فهرست مطالب

فصل اول_ کلیات

چکیده:	۲
بیان مسأله:	۳
اهمیت و ضرورت تحقیق:	۴
پیشینه تحقیق	۶
اهداف تحقیق:	۸
سوالات تحقیق:	۸
فرضیات تحقیق:	۸
روش تحقیق:	۸

فصل دوم_ مفهوم شناسی

نظریات بزرگان:	۱۰
----------------	----

فصل سوم_ متن

مفهوم تمدن سازی نوین اسلامی	۱۴
با توجه به حضور انبیا در اجتماع بشری - از زمان خلقت حضرت آدم(علیه السلام) - آیا میتوان گفت انسانهای اولیه دارای تمدن بوده‌اند؟	۱۴
انبیا در تمدنسازی چه دستاوردهایی برای بشریت داشته‌اند؟	۱۶
ارکان تمدن	۱۷
۱- برخی از مؤلفه های منطق عاشورائی در راستای ایجاد تمدن عظیم بشری	۲۱
۲- برخی از مؤلفه های عدالت عاشورائی در راستای ایجاد تمدن عظیم بشری	۲۲
۳- برخی از مؤلفه های آزادی عاشورائی در راستای ایجاد تمدن عظیم بشری	۲۲
۴- برخی از مؤلفه های اخلاق عاشورائی در راستای ایجاد تمدن عظیم بشری	۲۳
نتیجه گیری:	۲۳
منابع:	۲۴

۴- برخی از مولفه های اخلاق عاشورائی در راستای ایجاد تمدن عظیم بشری

الف) جنگ طلبی ممنوع

هر چقدر هم به امام جسارت کردند و آب را روی امام علیه السلام بستند اما امام اجازه آغاز جنگ را ندادند.

ب) کینه ای نبودن

وقتی امام علیه السلام کسی را مجروح می کرد او را نمی کشت بلکه در صورت امکان به او کمک نیز می کرد.

ج) حیا و عفت

حضرت لباس کهنه ای را پاره کرد و زیر زره پوشید تا بعد از شهادت بدنش برهنه نماند. و همچنین زنان عاشورائی بر بی حجاب نگه داشتندشان اعتراض کردند.

د) برخورد کریمانه

با وجودی که حرّ راه را بر امام بسته بود اما وقتی سر به زیر خدمت امام رسید امام علیه السلام فرمود: ارفع رأسک، آری خدا توبه تو را می پذیرد.

نتیجه گیری:

در تعالیم انبیای الهی تمام زیرساختهای پیدایش و شکلگیری تمدن وجود دارد؛ از جمله زیرساختهای مهم و عناصر اصلی پیدایش تمدنها «علم» است. علم به عنوان اصل اساسی تمام تمدنهای بشری از طریق انبیای الهی در جوامع بشری انتشار یافته است. سرچشمه گرفته و به تمام نقاط جهان پرتو افکنده است و اساساً تمدنها را با نام ادیان و مذاهب بزرگ جهان شناخته و معرفی میکنند. جهان از ظلم و ستم و جهالت و ضلالت خالی است و تا چشم کار می کند عدالت است. در این تحقیق برآن شده ایم تا باتوجه به عنایات خداوندی و معجزات انبیا و اینکه انبیا همیشه بعنوان یک حامی و رهبر هدایت گر مردم بوده اند، لذا تمدن سازی انبیا امری تدریجی و واقع گرایانه است که مستلزم رهبری صحیح و عدالت گستری آنان است.

- [1] فاطر: ۲۳.
- [2] اعراف: ۲۵.
- [3] ابراهیم: ۳۲.
- [4] علامه مجلسی، بحارالانوار، (بیروت: مؤسسه الوفاء، ط ۲، ۱۴۰۳ هـ)، ج ۱۱، ص ۲۱۷، ح ۳۱.
- [5] همان، ص ۲۱۱، ح ۱۵.
- [6] اعراف: ۲۲.
- [7] بحارالانوار، ج ۱۱، ص ۲۱۱، حدیث ۱۷.
- [8] طبرسی، ابی علی فضل بن حسن، مجمعالبیان فی تفسیر القرآن، (بیروت: دارالمعرفه للطباعة والنشر، ط ۲، ۱۴۰۸ هـ)، ج ۳، ص ۲۸۳ و ابن اثیر، الکامل فی التاریخ، (بیروت: دار صادر)، ج ۱، ص ۴۲.
- [9] لغتنامه دهخدا، فرهنگ معین و فرهنگ عمید.
- [10] ابن خلدون، مقدمه، (بیروت: دار المکتبه الهلال، ۱۹۹۶ م)، ص ۲۱۷ - ۲۱۸.
- [11] ویل دورانت، تاریخ تمدن، ج ۱، ترجمه احمد آرام، (انتشارات انقلاب اسلامی، چ چهارم، ۱۳۷۲)، ص ۳.
- [12] فصلنامه پژوهش، سال اول، ش ۴، بهار ۷۶، ص ۵۰.
- [13] منظور در اینجا (وحی است) که به انبیای الهی از طرف خداوند رسیده است.
- [14] بقره: ۳۱.
- [15] علق: ۵.
- [16] آل عمران: ۲۳؛ انجیل برنابا، ترجمه حیدر قلیخان (سردار کابلی)، (تهران: دفتر نشر کتاب، ۱۳۶۲)، ص ۸۲ و ۲۷۲.

[17] حجازی، نقش پیامبران در تمدن انسان، (تهران: بعثت، چ دوم، ۴۹)، ص ۲۴.

[18] ابو عبدالله زنجانی، تاریخ قرآن، ترجمه‌ی سبحان، (تبریز: ۱۳۴۱)، ص ۱۶۰.

[19] آرتور توینبی، تمدنی در بوته آزمایش، ترجمه‌ی صابری، (تهران: امیرکبیر، چ اول، ۱۳۵۳)، ص ۲۲ و ۲۰۷.

[20] حجازی، همان، ص ۲۵.

[21] همان، ص ۵۷.

[22] همان، ص ۵۸.

[23] محمدباقر مجلسی، بحار الانوار، ج ۱ و ۱۲، (تهران: انتشارات اسلامی، چ سوم، ۶۳)، ص ۲۷۰ - ۲۸۴؛ و تاریخ انبیاء، ترجمه‌ی عماد زاده، (تهران: انتشارات اسلام، چ مکرر، ۱۳۷۴)، ص ۱۸۵؛ «چون او به مردم درس میداد او را ادریس نامیدند. او انواع صنایع را به مردم میآموخت.» [24] بقره: ۱۵۱.

([25] وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ)؛ حدید: ۲۵؛ مائده: ۴۲ و حجرات: ۹.

[26] قوانین الهی و قانون اساسی، که کاملترین اصول اداری جامعه در آن نهفته است.

[27] آیات وجوب جهاد و آیهی وَ أَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَ مِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ...، انفال: ۶۰، نشان دهنده‌ی ایجاد تمدن توسط انبیا و حفظ آن است. برقراری قوه‌ی دفاعی یکی از مهمترین کارکردهای امنیتی حکومتهاست.

[28] نحل: ۳۴.

[29] بقره: آیات ۱۷۸ و ۱۷۹ و ۱۹۴؛ و مائده: ۳۸ و ۴۵؛ و اکثر آیات سوره‌های مدنی که بعد از استقرار حکومت پیامبر نازل شده‌اند، بیانگر روابط فردی و اجتماعی و مدنی مسلمانانند.

[30] ابن هشام، سیره، ص ۴۱ و ۲۵۵؛ و آیتی، تاریخ اسلام، ص ۲۳۳ - ۴۸۰.

[31] سلسله‌های مختلف پادشاهی در شرق و غرب را مشاهده میکنیم که به گواهی قرآن به علت فساد و خونریزی، به انحطاط رسیده‌اند و در تخریب مظاهر و اسباب تمدن و تمدنسازی فجایی را به بار آورده‌اند؛ مانند آتش زدن کتابخانه و کشتن دانشمندان و پیامبران و امامان (فَأَمَّا ثَمُودُ فَأَهْلِكُوا بِالطَّاغِيَةِ) (حاقه: ۵).

ی (وَ أَمَّا عَادٌ فَأَهْلِكُوا بِرِيحٍ صَرْصَرٍ عَاتِيَةٍ) (حاقه: ۶) و انعام: ۱۳۱؛ قصص: ۵۹؛ مؤمنون: ۴۸؛ محمد: ۱۰؛ اعراف: ۱۳۷؛ شعراء: ۱۷۲؛ صافات: ۱۳۶؛ اسراء: ۱۱۶؛ و پادشاهان ایران - از باستان تا پهلوی - همه در تخریب تمدنها نقش داشته‌اند. کتابسوزی در ری و الموت توسط مغول و... از عواملی بوده‌اند که در عدم پویایی تمدنها تأثیر به سزایی داشته‌اند. ویل دورانت، همان، ص ۳۵۴ - ۴۴۰؛ و ادوارد گیبون، انحطاط تمدن روم، ترجمه طاهری، (تهران: چ سوم، علمی و فرهنگی، ۷۳)، ص ۵۵۶ - ۶۰۹ و ۳۰ و ۶۷۶.

([32] أَطِيعُوا اللَّهَ وَ رَسُوْلَهُ وَ لَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا)؛ انفال: ۴۳ و 46.

[33] آل عمران: ۱۰۳ و ۱۱۲.

[34] مائده: ۲.

[35] گوستاولوبون، تمدن اسلام و عرب، ترجمه سید محمد تقی فخر، (تهران: انتشارات علمی، چ چهارم، ۱۳۳۴)، ص ۷.

[36] واعظ مهاجر، تمدن اسلام، (خوی: طبع هدایت، انتشارات سنائی، ۱۳۵۱ ق)، ص ۸۴ - 85.

[37] پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) در قرآن چنین معرفی میشود: (الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ... وَ يَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَ الْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ فَالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ)؛ (...اعراف: ۱۷۵) و در بیش از ۷۰ آیه، انبیا نجات‌دهنده بشر از قید اسارت طاغوتها و هواپرستی معرفی شده‌اند؛ غافر: ۴۱، مریم: ۵۲، هود: ۵۸، اعراف: ۴۱، یوسف: ۸۰، اعراف 165؛ و ۱۱۶ و هود: ۶۵، شعراء: ۵۳، بقره: ۵۰، طه: ۸۰، فصلت: ۱۳۰، یونس: ۶، ابراهیم.

[38] وَ يَنَنجُونَ بِالْإِثْمِ وَ الْعُدْوَانِ وَ مَعْصِيَةِ الرَّسُولِ (مجادله: ۸)؛ (أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ وَ أُولَئِكَ الْأَغْلَالُ فِي أَعْنَاقِهِمْ)؛ سبا: ۳۳؛ (إِذِ الْأَغْلَالُ فِي أَعْنَاقِهِمْ وَ السَّلَاسِلُ يُسْحَبُونَ)؛ غافر: ۷۱. انبیا این زنجیرهای اسارت را که آزادی واقعی انسان را سلب میکند از دست و پا و گردن انسانها به کنار میزنند و آزادی ابدی

را نیز تأمین میکنند. خداوند به اسیران هوا و هوس در حیات ابدی چنین خطاب میکند: (خُذُوهُ فَغُلُّوهُ ثُمَّ الْجَحِيمَ صَلُّوهُ...إِنَّا جَعَلْنَا فِيْ أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا): یس: ۸.

[39] ولایتی، علی اکبر، پویایی فرهنگ و تمدن اسلام و ایران، جلد ۱، مرکز چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه، تهران، ۱۳۸۲.

[40] اصغر منتظرالقائم و زهرا سلیمانی، تمدن سازی انبیای ابراهیمی؛ فتنه ها و راهکارها (مطالعه موردی: حضرت موسی(ع))، تاریخ در آینه پژوهش سال هفتم زمستان ۱۳۸۹ شماره ۴ (پیاپی ۲۸)

[41] طیبه حیدری، پایان نامه اصول مشترک در تمدن سازی پیامبران از دیدگاه قرآن کریم، ۱۳۹۲، مؤسسه آموزش عالی بنت الهدی.

[42] اصغر منتظرالقائم و زهرا سلیمانی، توسعه و تمدن سازی در حکومت های دینی، تاریخ اسلام در آینه پژوهش «زمستان ۱۳۸۸ - شماره ۲۴.

[43] دهقانی، مهدی؛ نصر اصفهانی، احمد رضا؛ زمانی، بی بی عشرت، ارتباط تمدن سازی دینی با نهضت تولید علم با نگاهی راهبردی، مجموعه مقالات همایش تولید علم و جنبش نرم افزاری در حوزه معارف اسلامی «بهار ۱۳۸۹ - شماره ۱.